

En skärgårdsbondes dagbok. Smådalarö gård 1815-1834

Av Tommy Hedenström och Anders Bengtsson. Skärgårdsbondens HB.

Dalarö 2019.

Titeln "En skärgårdsbondes dagbok" blir lite missvisande eftersom den här boken är så mycket mer. I själva verket är detta en bred skildring av den komplexa produktion som bedrevs vid ett större skärgårdsjordbruk under början av 1800-talet. Dagboken innehåller, som så ofta inom kategorin bonde-dagböcker, detaljrika men korta och kärnfulla notiser om arbetet på gården. Vanligtvis tillsammans med uppgifter om väder och vind. Det är dessa notiser som Hedenström och Bengtsson haft som utgångspunkt för sin omfattande berättelse om liv och arbete på Småda-

larö gård. På gården bedrevs både jord- och skogsbruk samt boskapsskötsel men också fiske och trädgårdsodling. Dessutom bryggde man öl och brände brännvin som levererades till de fyra krogar som gården drev. Till detta kom också en omfattande kvarnverksamhet.

Med bokens breda anslag får vi stifta bekantskap inte bara med sysslorna inom de många verksamhetsområdena utan också ta del av bland annat handel och transporter i skärgården, liksom familjeliv och övriga sociala kontakter. En nyckelfunktion för en stor egendom i skärgården var transporterna, i synnerhet de som skedde med båt. Gårdens ägor fanns dels på själva Smådalarö men också på ett stort antal öar och holmar i den omgivande skärgården. Med båtar som man själv tillverkat fraktades bland annat djur, foder, spannmål och trävaror mellan öarna och fastlandet.

Det är en snyggt formgiven bok med ett omfattande bildmaterial som medger ett umgänge på olika nivåer. De många bilderna gör den bläddervänlig vilket leder till en första yttlig bekantskap. Därefter kan man med

fördel fördjupa sig i den kunskapsrika texten och med hjälp av märkbandet dosera denna efter tycke och smak. Vissa avsnitt med mycket information har samlats i särskilda faktarutor vilket också underlättar läsningen. I en av dessa har jag dock hittat en felaktig uppgift. Det gäller faktarutan om Dalarö Skans på sidan 189 där det i sista meningen står att: "Dalarö Skans ägs och förvaltas idag av Fortifikationsverket". Korrekt är att Statens fastighetsverk idag äger och förvaltar Dalarö Skans.

Men bildsättningen av texten har varit ett problem, vilket författarna påpekar i förordet. Bilder från Smådalarö i början av 1800-talet saknas nästan helt och de bilder som använts har hämtats från andra platser och en annan tid vilket de korfattade bildtexterna inte berättar. Så är till exempel bild nummer 127 på sidan 131 med den lakoniska bildtexten "Boskapsskötsel i ladugården" tagen i Värmlands finnbygder. Den togs av Nils Keyland, anställd vid Nordiska museet, i Mangskogs socken 1911. Onekligen på betydande avstånd från Smådalarö både i tid och rum. Här tycker jag att en mera ingående diskussion om bildurval samt var och när bilderna tillkommit hade varit på sin plats.

Lennart Rosander

